

ԿՐԾՆԱԿԱՆ

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

«Եւ զայս բարբառ մեք իսկ լուաք
եկեալ յերկնից որ ընդ նմա իսկ
էաք ի սուրբ յերինն:»

(ՊԵՏՐՈՍ Բ. 18)

Պետրոս իր Բ. Թուղթին մէջ, տարիւներ վերջ, կը վերլուծէ Այլակերպութեան գէպքը: Ժամանակը որ անկէ ի վեր եկաւ լեցնելու զինք ծիրութեամբ և զբաղումներով, չմոռցուց իր մէջ բնաւ այդ լուսաւոր պահը. և ինք տարիներ յուզումով նախեցաւ անցեալի այդ անփոխարինելի պատեհութեան: Անիկա իր Թուղթին մէջ կ'ապրի յիշողութեան փառաւոր աշխարհի մէջ, որ ճառագայթի մը պէս կը բխի իրմէն իրրեւ սուրբ անցեալի մը գերագոյն ժառանգութիւնը: Յիշատակներու միակ արժէքը իրենց այս հանգամանքին մէջն է, երբ իրենց լոյսը կ'իյնայ այսպէս մեր կեանքի բովանդակ տեղողութեանը վրայ, և կը սընուցանէ զմեզ իր գեղեցկութեամբ և սիրով: Այսպէս կեանքում մեծ գէպքերը՝ իրենց չմեռնող ազդեցութիւնը ունին մեր վրայ, լուսաւորելով եւ զրոշմելով մեր կեանքը իրենց խորհուրդին համաձայն:

Այսօր կ'ուզեմ խօսիլ կեանքի այդ ներշնչող պահերու ազդեցութեանը մասին: Այլակերպութիւնը Պետրոսի կեանքին ամենէն սքանչելի վայրկեանը եղաւ. իր կեանքին մէկ մասը անցած էր ձկնորսութեան զբաղումին մէջ, միւս մասը Տիրոջ աշակերտութեան և Անոր խորհրդաւոր անձին գրաւչութեանը մէջ, և մնացեալ օրերը՝ առաքելութեամբ: Բովանդակ անցեալի այս երկայնքին վրայ տարիներ վերջ իր մէջ կը գեղեցկանայ և կը փայլի միակ ապրում մը, Թաքորի փառաւոր յիշատակը:

Այս չփոթ և ծփուն աշխարհում իր մտքին մէջ կը բարձրանայ լեռնակատար մը որ բնաւ չկորսնցուց իր լոյսը: Հոն տեսած էր ինք զՅիսուս իր յայտնութեանական փառքով. անգամ մը զգացած էր կրակը որ կը բխէր Յաւիտենականին պատմութեանէն, մաքրութեան և ոյժի գերագոյն ազդեւրէն,

և վայրկեանի մը համար գէթ իր մէջ տեղի տուած էին ամէն մթութիւն, կասկած, և ինք երկնայնացած էր Տիրոջ հետ միասին: Այդ վայրկեանին փառքը բնաւ չտոգուեցաւ իր մէջ, զայիք տարիներու սոսկումէն և մշուշէն:

Մեզմէ շատեր իրենց կեանքի մէջ ունեցած են վայրկեաններ՝ որոնք Պետրոսինը եղան Պայծառակերպութեան լերան վրայ: Վստահ եմ թէ ձեզմէ շատերուն, թերեւս բոլորին հոգիներուն մէկ անկիւնը պահուած կայ վսեմ վայրկեաններու այդ յիշատակը, այն գերագոյն փորձառութիւնը որ ձեր կեանքի պայծառակերպութեան պահն է: Առտու մը զգացիք զայն, և անկէ վերջ կեանքի պատահարներն ու թշուառութիւնները չկրցին բնաւ խչլի զայն ձեզմէ: Կատարեալ բարեկամութեան հրճուանքը, կուշումին զգացումը, ճշմարտութեան սէրը այցելեցին ձեզի, և կազմեցին վայրկեանները ձեր պայծառակերպութեան:

Այս վայրկեանները մեր կեանքի գերագոյն փորձառութեանց կուտան մարգարէական արժէք մը, մատնանշելով մեր մէջ գալիքը: Անարժէք պիտի մնային կեանքի այս հոգեզմայլ առիթները եթէ յետոյ չը կազմէին հարստութիւնը մեր ապագային: Առանց իրենց այս հանգամանքին՝ մենք պիտի նմանէինք բանտարկեալին՝ որ դուրս կը հանուի զնտանէն՝ վայելելու համար լոյսը, և ապա ետ կը տարուի նորէն, լոյսին չլացումը տակաւին չանցած, լսելով փակուող դրան ձայնը:

Մարգկային հոգիի այս համոզումները նախ կը յայտնուին լոյսի յանկարծակի և հրաշալի ցոլքով մը, անհետանալով անմիջապէս մարդուն ապշահար աչքերուն զիմաց: Պատճառները որոնք քայլ առ քայլ իրենց յարատեւ մղումով մեր կեանքը կը վարեն, նախ կը զգանք տատամսոտ հոգիի մը նման, որ կուգայ վերանցական, անմահ մանալի աշխարհէ մը: Բարեկամ որ մեր կեանքին անվրէպ ափսոսանքը պիտի ըլլայ, միշտ հեռուէն կ'ընդունի մեր սէրն ու յարգանքը, լոյսէ պատմութեանով մը շրջապատուած: Այն որ մեր հոգիին նեցուկը պիտի ըլլայ, նախ կը ներկայանայ գերագոյն եւ բացառիկ յայտնութեամբ մը, թէ և ինք կ'աներեւութանայ բայց կը թուի մեր մէջ յիշատակ մը որ լեցուն է այն

յոյսով թէ ինք մեռած չէ յաւիտեան: Այս բոլորը նման են բլուրի մը գագաթէն ճամբորդին տեսած քաղաքին, որուն աշտարակները կ'երևին ոսկի արևին մէջ. կարօտով կը դիտէ զանոնք և ապա կը շարունակէ իր ճամբան հովիտներու, ձորերու և անտառներու մէջէն, սակայն իր մտքին մէջ միշտ թաքնուած կը մնայ քաղաքը զոր տեսաւ բլուրին գագաթէն: Կը զգայ թէ այդ անմոռանալի աղուորութիւնը զինք կը հրապուրէ, և երբ վերջապէս ճամբորդը իր բնակավայր ընտրէ քաղաքը, իրեն օտար վայր մը չի թուիր այլևս ան, շնորհիւ այն նախադիտակցութեանը զոր ունեցաւ, զայն բլուրէն տեսնելէն ի վեր:

Այս է կերպը նաև Աստուծոյ, իր դաւակները ճշմարտութեան գիտակ ընելու. կերպ մը՝ լեցուն իմաստութեամբ և գեղեցկութեամբ: Նախ անոնց կը ցուցնէ իրերու լոյսը, և այն՝ միայն վայրկեանի մը համար, յետոյ տակաւ երբ անոնք արդէն սքանչացումի մէջ են, անոնց կը բանայ բովանդակ ճշմարտութիւնը, որուն կը փափաքէր որ հասնէին մարդիկ: Անկէ վերջ որքան ալ տաժանագին և երկար ըլլայ ճամբան նպատակին, չի յուսահատեցներ մարդ ճամբորդը, վասնզի բլուրին գագաթէն իր հոգիին դեռ խօսող պատկերը անմեռ է այլևս իր մէջ, և ոչ մէկ մթութիւն պիտի կրնար սքողել այդ յիշատակը, լոյսը, գալիքի այդ մարգարէութիւնը:

Յիշողութիւն մը որ մարգարէութիւն մը չէ, անարժէք է: Լաւ է մոռնալ զայն, քան թէ պահել իբր մնացորդ անցեալին՝ որ վերջացած է ընդմիջտ: Յիշատակը մեռնող բարեկամին, և գեղեցիկ պատեհութեան, անցեալի փշրանքներ չեն միայն: Անոր համար իրաւունք ունի բանաստեղծը երբ կ'ըսէ,

Լաւ է սիրել ու կոռսնցնել,
Բան բնաւ սիրած չըլլալ:

Ամէն կեանք ունեցած է իր մանկութիւնը՝ շրջանը երազներու և մարգարէութեանց, լեցուն ամէն բան կարենալ ընելու հաւատքով: Մեր սիրտը լեցուն է Աստուծոյ բարութեան և մարդկային եղբայրութեան քաղցր զգացումներով. բայց եկող տարիներու հետ կը շատնայ մեր մէջ կասկածը, չփոթը և մշուշը այս բոլորին: Կը կարծէք

թէ կարելի է հաճոյք զգալ կեանքէն առանց մանկութեան յիշատակ հաւատքին և անոր առթող քաղցրութեան, եթէ մեր տարիներու գագաթէն ան մեզի չերևի հեռաւոր գեղեցկութեան մը նման:

Ձկայ սկեպտիկ մը որ իր կեանքի վերջաւորութեան քաղցրութեամբ և արցունքով չի լիւնէ իր մանկունակ հաւատքը, երբ ինք կ'աղօթէր լեցուն վստահութեամբ Աստուածամօր պատկերին դիմաց:

Մերձաւորաբար այսպէս են նաև մեծ մարդեր աշխարհի մէջ իրեն լուսաւոր եւ ապրող բարձրութիւններ: Անոնք լեռնագագաթներ են որոնցմէ եկած լոյսը մեր մէջ կ'ըլլայ այն, ինչ որ կ'ըլլայ յիշատակին հրաշքը մեր կեանքին համար: Այսպէս է կեանքը հերոսներու և սուրբերու, անոնք բեղուն և լուսաւոր երեոյթներ են լեռնագագաթներու նման պատմութեան մէջ և ամբողջութեամբ աչքին դիմաց, իրագործելով այն բարեբար ազդեցութիւնը՝ զոր կ'ընեն յիշատակները անհատներու կեանքին մէջ:

Ինչի՞նչ մէջ կը կայանայ ինչի՞նչ գորութիւնը. բազմատեսակ է ան, աւելի քան բոլոր մեղաւորները որոնք փրկուած են իրմով, և աստուածաբանները որոնք ջերմեռանդօրէն ուսուցանաւորած են զայն բոլոր դարերուն: Բայց ապահովաբար մէկ մասը անոր ոյժին սա իրողութեան մէջն է որ ան գեղեցկագոյն արտայայտութիւնն է ինքզինքը իր ընկերին և պարտականութեան նուիրելու այն զօրութեան, զոր երկիրը երբեք տեսած ըլլար մինչև այն ատեն: Յիսուսի մէջ մեր մարդկութիւնը բարձրացաւ լեռը, և այլակերպեցաւ, և փայլեցաւ իր բովանդակ լոյսովը խաչին վրայ: Անկէ վերջ ինչ տեսակ անձնասիրութեան անդունդներու մէջ ալ իջնէ մարդկութիւնը պիտի ունենայ ոյժը այդ պայծառակերպման: Այս է պատճառ որ հակառակ դարերէ ի վեր եղած այնքան թշուառական ինքնորոնման, անկէ ի վեր հոգիները ամէն տեղ այդ խաչի ոյժին տակ սիրած են զալ, և իրենք զիրենք խաչած իրենց ընկեր մարդոց համար, և թէ շքեղ աշխարհի մը երազը փոխադարձ նշխիրման բնաւ չէ մոռցուած մարդոց սրտէն: Ինքնանուիրման այս կեանքերը որքան ալ համեստ և աննշան թուին, ունին միշտ միևնոյն ոյժը որ կը պատկանի Յիսուսի զո-

հաքերման: Անոնք ալ լոյս կը ձգեն մթին կեանքերու վերև, անոնք մեծ լեռան շուրջ խմբուած փոքրիկ բլրաշարքեր են: Նման կեանքեր մենք կրնանք ապրիլ ամենափոքր աշխարհի մէջ ուր Տէրը գրած է զմեզ:

Ամենէն թելադրիչ իրողութիւններն ու մարդերը անոնք են որոնց մէջ հանգիստութիւններն ու հակադրութիւնները վայելչութեամբ միացած են: Բնութիւնէն տեսարան մը մեզի հաճոյք կը պատճառէ երբ նման է և սակայն աննման է տեսարանին զոր մենք տեսած ենք արդէն: Նոյն այս սկզբունքը չէ՞ որ կ'երեւի մեր ապրած կեանքի և մեր յուշերու յարաբերութեանը մէջ: Մենք միշտ կը զգանք թէ եղած ենք նոյն մարդը մեր բովանդակ կեանքի մէջ, և կը զգանք նոյն ատեն թէ եղած չենք: Այդ հակադրութիւնն է որ սիրելի կ'ընէ մեզի մեր անցեալը, ինչպէս անոնց ներկայի և անցեալի նոյնութիւնն է որ ընտանի կը դարձնէ զիրենք մեզի: Կեանքին հանգիստութիւններն ու հակադրութիւնները իրարու խառնուած կը կազմեն ամօթն ու ներշնչումը մեր տարիներուն:

Ծնորհիւ այս ճշմարտութեան է որ մեր լաւագոյն ապրումները մեզմէ մեկնած չեն, անոնք վայրկեաններ են որոնց մէջ մենք եղած ենք ինքզինքնիս, կազմելով մեր յիշատակագրքին լաւագոյն ժամերը և մեր կեանքի ոյժը: Բոլոր նախաձեռնող փորձառութիւնները որ անոնցմէ կը մեկնին, այդ անցեալէն կ'առնեն իրենց լոյսն ու սնունդը, իբրև աղբիւրէ մը:

Այս բոլորը կան Սիմոն Պետրոսի կեանքին մէջ: Այլակերպութեան և իր գրած թուղթի ժամանակներուն միջև ան ապրեցաւ սրբութեան և անձնագոհութեան պայքարը, երբեմն յաջողեցաւ, և երբեմն ոչ, իր յաջողութիւնները մեծաւ մասամբ իրականացան լոյսին մէջ իր մեծ յիշողութեան: Վասնզի մենք մեր կեանքի մեծ ու փառաւոր վայրկեաններուն է որ իրապէս ինքզինքնիս ենք:

Եթէ համոզուինք այս իրողութեան, և անոր յառաջ բերելիք մեծ յեղաշրջման, եթէ ընդունինք թէ մեր լաւագոյնն է բռնականը և թէ յոռին է որ անբնականը կը կազմէ մեր մէջ, և մանաւանդ եթէ ճանչնայինք մարդուն ինքնութիւնը իր բոլոր երեսներով, այս մութ կարծուած պատ-

մութիւնը բնաւ պիտի չզարմացնէր մեզ: Ընդհակառակն մեր տկարութիւնները աւելի պէտք է զարմանք պատճառեն մեզի, իբրև ոչ բնական վիճակներ՝ բեմադրուած մեր մէջ:

Լաւագոյն մարդը ճշմարիտ մարդն է. բոլոր հերոսական գործերը արդիւնք են այս զգացումին: Երբ կ'ըսենք թէ Բիսուս կատարեալ մարդ էր, այս կը նշանակէ թէ Բիսուս ուղիղ էր: Եւ մենք մեր դերագոյն վայրկեաններուն է որ կ'ըլլանք այդ ճշմարիտ մարդը:

Այս մտածումով միայն բացատրելի է Հին Ուխտի մեծագոյն տեսանողին, Եսայի մարգարէի պարագան, երբ հրեշտակը անոր շրթներուն մօտեցուց կայծը. այդ գերագոյն տեսիլքին և պահին մէջ ինք լեցուեցաւ իր առաքելութեան կոչումով, որ իր կոչումն էր: Նոյն է պարագան Նաե Պօղոս առաքեալի, Դամասկոսի ճամբուն վրայ Պատեհութիւններ՝ որոնք կեանքեր արժեցին, և որոնք մարդոց յիշատակին և կեանքի վրայ մնացին միշտ իբրև բարձրագոյն լեռնագագաթներ փարոսի մը նման լուսաւորելով կեանքը իր բոլոր մթութիւններուն մէջ: Երանի անոնց որոնց կեանքը զերծ չէ այդ բարձրութեանց վրայ եղած ըլլալու յիշատակէն:

Հաւատացէք ձեր ազնուագոյն ձգտումներուն, ձեր մաքուր բնազդներուն, ձեր հոգեկան և անաշխարհային մտածումներուն միայն: Վայրկեաններ են անոնք ուր մենք յստակ կերպով կը լսենք մեր կոչումին ձայնը, ուր ճշմարտութեան ճամբան լուսաւորող կայծերը յաճախադէպ կը չողան: Այն ատեն միայն մենք զմեզ իրապէս կը տեսնենք երբ հաւատանք թէ սուրբ և վսեմ վայրկեանը զոր երբեք ունեցած ենք, թելադրութիւնն է մեր ըլլալիքին, զոր չենք ըլլար շատ անգամ:

Այս իրողութեամբ միայն մեր հոգին կրնայ ապրիլ լոյսին մէջ որ օր մը շողաց իր շուրջ, երբ ինք Բիսուսին հետ կը զլտնուէր սրբազան լերան գագաթը:

Պ. Ս.

